

Handläggare
Arina Jasinski
Telefon: 08-50832279

Till
Utbildningsnämnden
2024-08-29

Motion om upphandling av trygghetspaket till skolorna

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2024/157

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Motion om upphandling av trygghetspaket till skolorna” av Linnéa Vinge (SD) till utbildningsnämnden för yttrande. Motionen föreslår att Stockholms stad ska upphandla ett trygghetspaket till skolorna bestående av metalldetektorer, skalskydd och väktare med pedagogisk träning.

Utbildningsförvaltningen delar motionens problembeskrivning och bedömer i likhet med motionären att arbetet för att minska farliga föremål på skolor är en prioriterad fråga. Den samlade bedömningen är dock att motionens innehåll och det som efterfrågas tillgodoses genom skolornas befintliga säkerhetsarbete. Förslaget i motionen kräver därtill omfattande resurser som företrädesvis kan riktas mot andra trygghetsskapande insatser.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen och överlämnar den till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden ska beslutet justeras omedelbart.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen om upphandling av trygghetspaket till skolorna av Linnéa Vinge (SD) till utbildningsnämnden för yttrande.

Av motionen framgår att det under de senaste åren har bevitnats flera händelser där lärare och elever skadats eller dödats i

knivattacker. Denna utveckling har bidragit till att arbetet mot farliga föremål på skolor är angeläget och måste vara en prioriterad fråga. Arbetet ska enligt motionären dels handla om att förhindra att farliga situationer uppstår på skolan, men också om att staden tydligt måste markera att svensk lag gäller i våra skolor.

Motionären menar vidare på att metalledetektorer inte är en önskad utveckling, men att Stockholms stads skolor måste stå bättre rustade inför extrema situationer. I händelse av sådana situationer måste staden skyndsamt kunna vidta de åtgärder som anses nödvändiga. Mot bakgrund av detta föreslår motionären att Stockholms stad ska upphandla ett trygghetspaket bestående av metalledetektorer, skalskydd och väktare med pedagogisk träning som tillfälligt ska kunna sättas in omgående efter beslut av rektor. Motionären vill att förvaltningen ska få i uppdrag att utreda möjligheter att upphandla samtliga insatser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 20 augusti 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 22 augusti 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stads skolor bedriver ett systematiskt säkerhetsarbete som består av ett antal aktiviteter som tillsammans bidrar till trygga och säkra skolmiljöer. För ett framgångsrikt säkerhetsarbete har skolorna bland annat möjlighet att avropa väktare enligt avtalet för bevaknings- och larmcentraltjänster. Skolorna har även tillgång till trygghetsapplikationen Cosafe och trygghetskameror.

Det finns även anvisningar kring passerkontroll för stadens skolor. Skolor som har Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) som fastighetsägare har idag genom SISAB möjlighet att beställa skalskydd i form av inpasseringssystem. Ett inpasseringssystem förstärker den fysiska säkerheten och förhindrar obehörig åtkomst, samtidigt som att det skapar en tryggare miljö för elever och personal. För skolor som har andra fastighetsägare krävs att upphandling genomförs och då med anvisningarna för passerkontroll som grund.

Andra insatser som kan bli aktuella i samband med att farliga föremål påträffas på en skola är exempelvis disciplinära åtgärder. Skolpersonalen har med stöd av brottsbalkens nödregel möjlighet

att omhänderta knivar eller andra vapen för att avvärja omedelbar fara (SFS 2007:378). Om eleven motsätter sig att lämna ifrån sig det farliga föremålet eller om det uppstår en akut situation, ska skolan tillkalla polisen för att omhänderta föremålet (SFS 2010:800).

Förvaltningens värdegrund är att säkerhetsåtgärder bör vara proportionella i förhållande till ändamålet. Varje skola ska enligt arbetsmiljölagen undersöka och bedöma riskerna för hot och våld i verksamheten mot både personal och elever på skolan i sin helhet, men också utifrån enskilda arbetssituationer och platser. Riskbedömningen ska ligga till grund för nödvändiga säkerhetsåtgärder.

Enligt 2 kap. 6 § första stycket i regeringsformen framgår att var och en är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång (RF 2 kap. 6 §). Även om det idag saknas en tydlig definition att användandet av metalldetektorer klassas som kroppsvisitation, finns det flera incitament som skulle kunna antyda det. Säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer kan behöva åtföljas av undersökning i form av manuell kroppsvisitation om metalldetektorer ger utfall. Undersökning av elevernas kläder och tillhörigheter kommer då att betraktas som kroppsvisitation, något som ur ett integritetsperspektiv kan upplevas som ett intrång i den enskildes integritet.

Att balansera säkerhetsåtgärder i skolor utan att inskränka på elevernas integritet kräver en noggrann avvägning av alla aspekter. Starka incitament krävs därför för tillämpning av metalldetektorer. Användning av säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer ska prövas i linje med andra mindre integritetskränkande säkerhetsåtgärder. Även om användning av metalldetektorer kan avskräcka elever från att ta med sig förbjudna föremål, så kan även andra insatser genom exempelvis ökad närvaro av synlig personal åstadkomma samma avskräckande effekt.

Det framgår vidare enligt 7 kap. 2, 17 och 23 §§ i skollagen att skolplikten gäller från förskoleklass till och med årskurs nio (SFS 2020:800). Möjligheten till säkerhetsåtgärder i form av metalldetektorer behöver beakta skolplikten i relation till integritetsintrånget som metalldetektorer kan medföra. Eftersom yngre elever omfattas av skolplikt och står i beroendeställning till skolan, är det viktigt att skolan är välkomnande och inkluderande. Det kan även uppstå svårigheter att tillämpa konsekvenser för det fall eleven motsätter sig en kontroll med metalldetektor.

Förvaltningen vill även framhålla att skolans personal saknar behörighet att genomföra kroppsvisitation. Säkerhetsåtgärder med

metalldetektorer kräver således närvaro av andra behöriga aktörer. Det betyder att insatsen behöver omfattande administration och resurser. Dessutom kan både installation och underhåll av metalldetektorer vara kostsamt och resurserna kan istället riktas mot andra trygghetskapande insatser.

Det kan inte heller uteslutas att extrainsatta säkerhetsåtgärder kan bidra till en motsatt effekt. Användandet av metalldetektorer på en enskild skola kan signalera otrygghet och bidra till oönskad stigmatisering. Det är i sammanhanget värt att ta upp, att elever som redan befinner sig i utsatthet kan se skolan som den enda trygga platsen.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barns rättigheter eller jämställdhet. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden ska beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Ulrika Klemets
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Motion om upphandling av trygghetspaket till skolorna, KS 2024/157

Underskriftens äkthet valideras här: <https://underskriftpas.stockholm.se/validera>